СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 95. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 15-го травня 1945. No. 95. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, May 15, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

РОЗПОЧАЛИ КАМПАНІЮ ЗА СЕМУ ВОЄННУ ПОЗИЧКУ

Ледви тиждень минув від проголошення кінця війни в Европі, а вже пішла в рух кампанія за Сему воєнну Позичку. Її розпочав секретар скарбу Генрі Морґентав промовою по радіо в неділю 13. травня. Він апелював до народу, щоб „перед цілим світом засвідчити, що вільні люди з власної волі мають самодисципліну і добровільно перебирають на свої плечі відповідальність". Ця відповідальність змагає до покінчення війни, яка щойно в половині виграна.

Сема позичка має принести 14 біліонів долярів, з цього половина має бути складена при помочи закупна бондів приватними одиницями. Другу половину бондів закуплять корпорації, отже головно банки, вчасі між 18. і 30. червня. Кампанія буде тривати загалом 7 тижнів, а на поміч в її переведенню зголосилося 6 міліонів добровольців.

ПРЕЗИДЕНТ ВЗЯВ УЧАСТЬ У МОЛИТВІ ЗА МИР.

Президент Гері С. Труман став у проводі молитовників, що складали подяку за перемогу в Европі і молилися за привернення миру в світі. Маніфестація, у котрій президент взяв участь, відбулася в Краєвім Медичнім Центрі в Бедседа, в стейті Мериленд у неділю 13. травня. Туди поїхав президент і взяв участь у молитві моряків, маринарів і жіночих „вейвс." З ним їздила його жінка й дочка. Старенька мати, яку запросили на День Матери до Білого Дому, не могла поїхати на маніфестацію зогляду на свій вік — 92 літ.

ЛЕНД-ЛІЗ ДО СОВЄТІВ МОЖЕ БУТИ ПРОДОВЖЕНИЙ.

У суботу 12. травня Адміністратор Чужинної Економії Ліо Т. Кравлі проголосив, що дальші посилки на підставі Ленд-Лізу до Совєтів будуть стримані тому, що війна в Европі покінчилася, а Совєти не беруть участи у війні проти Японії. Висилка матеріялі вдо всіх аліянтських країв була визначена законом про Ленд-Ліз. Закон передбачує стримання дальших посилок з кінцем війни.

У Вашинґтоні панує переконання, що якісь посилки до Росії будуть дальше йти, скоро лише наладнається відносини в Німеччині після здачі її армії.

Осяги міжнародньої конференції.

Досієні осяги міжнародньої конференції в Сан Франсиско для забеспеки миру, хоч навіть дуже важні, вважають за „неурядові", тобто такі, які наладнано поза повним засіданням конференції. На повнім засіданню поладоджено досі лише такі справи:

1. Допущено Арґентину, Совєтську Україну й Совєтську Білорусь до участи в конференції; 2. вибрано комісії й комітети, які мають за завдання зіпити докупи правила й постанови нової ліґи для недопущення війни в будучині; 3. вислухано багато різних промов. У неділю 13. травня конференція покінчила свій 17. день життя. Праця комісій іде повільно. Поза сценою головні торги йдуть між провідниками трьох великих держав, тобто Америки, Совєтів і Англії, а їх спільні постанови мають рішальну силу.

Забагато ґазетярів на конференції.

Зогляду на великий розголос, який дістала конференція в Сан Франсиско наперед, багато впливових приватних людей дістали доступ як ґазетярі або як представники організацій для агітації і зареєстрували себе як журналісти. Внаслідок цього тепер у Сан Франсиско перебуває яких 2,500 реєстрованих ґазетярів, які вештаються по всіх усюдах, беруть участь у пресових конференціях, але лише яких 200 таких осіб пересилають свої помічення до ґазет або до радіостацій. Загально замітне негодування між ґазетярами, за таке відношення до журналістичної праці й тому вони вже наперед роблять старання, щоб у будучих таких конференціях виключити нефахових ґазетярських звітників від ґазетярських привилеїв.

Міністри закордонних відносин виїздять із Сан Франсиско.

Зогляду на проголошення кінця війни в Европі, европейські міністри закордонних справ, які перебували на міжнародній конференції у Сан Франсиско, відїздять домів. Перший відїхав совєтський комісар Вячеслав Молотов, а тепер відїздить канадійський премієр Макензі Кінґ, який має перевести вибори до нового парляменту. Англійський міністер Антоні Іден вже теж зібраний до відїзду. Він має вступити по дорозі до Вашинґтону й відбути конференцію з президентом Труманом.

Українська громада з Балтимор на Державну Позичку й допомогу

Телеграмою до „Свободи" звідомляють з Балтимор, в стейті Мериленд: На свяченім в українсько-католицькій парафії при церкві св. Михайла у неділю 13. травня зібрано готівкою $375 на акцію Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету. Водночас розпочато кампанію за Сему Воєнну Позичку. Головою кампанії ю пані Юлія Маньовська. Досі закуплено бондів на $10,000.

Промовляв д-р Володимир Ґалан, господарим був Иосиф Приймак. Збірка і продаж бондів іде дальше.

СПРОБИ ПЕРЕВИХОВАННЯ НІМЦІВ З АМЕРИКИ

Бюро Воєнних Інформацій пересилає кожного дня по радіо 17 різнородних програм до Німеччини із Злучених Держав, за кожним разом по 15 мінут. Програми обіймають відомості з американського життя, звідомлення з воєнно-плінних таборів, щоденну програму праці хатних господинь й загалом такі вісти, які мають на ціли виказати додатні сторони демократичного ладу для людського життя. Попри те радіо-промовці стараються переконати німців, що то вони відповідальні за теперішню війну. Очевидно, що всі розпорядки аліянтських держав у справі Німеччини займають перше місце в радіових проголошеннях.

ЧОРЧИЛ ПРОТИ ПОЛІЦІЙНИХ ПРАВЛІНЬ

У своїй радіовій промові, виголошеній з нагоди пятої річниці свого премієрства, Винстон Чорчил заявив, що він противиться встановленню поліційних або тоталітарних урядів на місце німецької тиранії в визволеній Европі. Чорчил закликав Америку до співпраці з Британією всюди, де тільки іде за свободу й справедливість. Критикував теж прем. Ірляндії Де Валеру.

ДЕ ГІМЛЕР?

Питання, де находиться Гітлер, уже якось замовкло. Відай світ приняв уже за правду, що Гітлер загинув у Берліні в будинку райхсканцлера. Замісць цього всі питаються тепер: де є Гімлер, цей головний, по Гітлері, націстичний злочинець? Один офіцир, вернувши з фронту, заявив, що Гімлера держить під арештом адмірал Деніц, аби видати його Аліянтам. Ввиду того, що імени офіцира не подано до публичного відома, вістку трактують як непотверджену чутку.

Московські ґазети кажуть, що чільні німецькі воєнні злочинці певно ховаються по невтральних краях; Швайцарії, Швеції, Еспанії й Арґентині.

500 СУПЕРФОРТЕЦЬ БЄ ПО НАГОЇ

Пів тисячки суперфортець типу „Б-29" доконало рейду на Нагою, третє щодо величини місто Японії. Було це найбільше число суперфортець, яке досі робило рейд на одно місто. Це був перший того роду напад у білий день.

Місто лежить на острові Гоншу, що становить властиву Японію, і має одну з найбільших фабрик літаків Міцубіші.

У найбільшій атаці того роду досі брало участь 400 літаків. Остання атака на Нагою була в ночі з 18. на 19. березня.

ЗАВЗЯТІ БОЇ НА ОКІНАВІ.

З острова Окінави доносять про завзяті бої. Величезні сили маринарів і піхоти бються проти себе, одначе позиції воюючих при тому мало зміняються. Американці доходять до вершків горбів Шурі й Йонабару, що домінують над околицею. Японці пробували атакувати американські лінії іззаду, але їх атаки відбито.

Принаймні сто тисяч війська бється на полудневім кінці острова в цій найкервавішій битві від острова Іва.

ПОСТУПИ АМЕРИКАНЦІВ НА ФИЛИПИНАХ.

Генерал МекАртур подає, що американці роблять поступи на різних островах Филипинів. На великім острові Мінданао американці з 40. Дивізії добули летнище Дель Монте, що було для японців летунським центром в північній частині острова.

В околиці Давао розвинулася одна з найзавзятійших битв цілої кампанії на Филипинах.

КИТАЙЦІ ДОБУЛИ ФУЧОВ.

Китайські війська вдерлися до прибережного міста Фучоза та добули летнище на полудне від того порту на східнім побережжю. Ця китайська офензива має велике значіння для майбутніх операцій, бо власне в цьому місті японці сподіваються американського удару на побережжя з моря.

Китайські війська почали теж операції далі на північ в околиці Сінчанґу, 85 миль від Ґанґчову. Китайці відбили поважні атаки японців у провінції Гунані та заняли два міста на головнім шляху з Чіґціянґу до Паокінґу; останнє місто було центром невдачної японської офензиви.

СОВЄТСЬКІ ВІЙСЬКА ЩЕ ДОКІНЧУЮТЬ ОЧИЩУВАННЯ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

Ще всі німецькі війська не здалися аліянтським військам, бо великі маси німців, захоплених у „мішках" проти совєтських військ, не хочуть виконувати умовин здачі та продовжують боротьбу, надіючися в якийсь спосіб уникнути здачі в руки Червоної Армії, аби здатися замісць цього американцям або британцям. Червона Армія трактує їх згідно з умовинами здачі як людей, поставлених по-за межі закону, себто перебиває їх на місці.

Від здачі Німеччини Червона Армія взяла в полон 1 міліон 60 тисяч німецьких військ. Між полоненими багато офіцирів, у тому числі 81 генералів. Взято гори воєнного риштунку, в тому числі 1,126 літаків, 1,562 повзи та 8,618 пільних гармат.

АЛІЯНТИ НЕ ПРИЗНАЮТЬ УРЯДУ АДМІРАЛА ДЕНІЦА.

Представники британського уряду заявили, що Аліянти не признають уряду, що на його чолі стоїть адмірал Деніц, котрого Гітлер встановив провідником Райху. Ґазети догадуються, що Аліянти поставили Деніца на листу воєнних злочинців, закидуючи йому різні нарушення воювання, встановленого гаґською конференцією.

Ґазетярі не мають сумніву, що на листі воєнних злочинців є Ґерінґ, котрий як міністер Райху допустився різних воєнних злочинів, між іншим дозваляючи вживати воєнних бранців до примусових робіт, яких більшість з них не видержувала.

НІМЕЦЬКІ ГЕНЕРАЛИ ПІДГОТОВЛЯЮТЬ УЖЕ НОВУ ВІЙНУ.

Загальну увагу американських ґазетярів звернули факти, які вказують на заходи німецьких генералів очищувати німецьку армію й команду від закиків воєнних злочинств та складати за них вину виключно на націстичний провід. Німецькі генерали вживають різних штучок, аби аліянтські команданти дозволили їм виступати перед німецьким народом зо заявами, що в цеї війни німецька армія й німецький народ виходять з чистими руками. Генералови Фалькенгорстови вже вдалося сказати це німцям словами, що Аліянти визволили німецьку армію й німецький народ від націстичного ярма. Американські ґазетярі звертають увагу на ці заходи ґенералів як на спробу врятувати добре імя армії, аби в цей спосіб воскресити нову збройну силу Німеччини для нової війни.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of Octobed 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50
В Джерзі Сіті і Заграницею		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

В цілому краю розпочалася з днем 14 травня величезна кампанія, щоб зібрати 14 біліонів долярів і дати їх до розпорядимости нашому урядови. Та тут не іде про ніяку жертву. І це ніяка гуманітарна кампанія. Це кампанія за те, щоб ми щадили, а заощаджений гріш зложили в певні руки. Це кампанія, що хоче не допустити до інфляції, до знищення вартости доляра. Це кампанія, що має дати державній скарбниці зброю у виді гроша, потрібну ще на зломання военної сили Японії.

Ось такою є Сема Военна Позичка, що її ведемо, коли вже над нами світло одної великої перемоги в Европі. Дай Боже, щоб та Сема Позичка була вже останньою военною позичкою, та щоб ми по ній давали гріш уже не на военне зброєння, а на мирну продукцію, на ті предмети, яких потребуємо для піднесення нашої життевої стопи.

Наш уряд звертає увагу у цій позичці на щось таке, що особливо відноситься до того роду людей з яких складається українське громадянство в Америці, себто до людей, що не мають великих маєтків, а живуть з праці рук, призбиравши дещо завдяки великій ощадности. Отже на таких людей рахує наш уряд, що саме вони розкуплять тим разом цілком певно бондів „Е" на чотири біліони долярів. Це ті бонди, що то призначені для людей, що мають мало гроша. Як бачимо, то уряд особливо настає, щоб люди, що не є багатіями, закуповували якнайбільше державних бондів. А хоче цього уряд не без важної причини. Бо хоче, щоб таким чином ось ті люди затримали цент на повоєнні часи, коли він, можливо, не так легко прийде, як тепер. Хоче, щоб вони тепер не купували за ті гроші ті речі, яких бракує, чи яких мало й за які треба без потреби дорого платити, бо через таке ідуть вгору ціни на товари, а гріш дешевіє.

Ми певні, що американські українці попруть і ту державну позичку так добре, як це було з попередними военними позичками. Тому інвестуймо і тим разом наш гріш у тому місці, яке є найбезпечніщим у світі. Добрий приклад дав нам тут ще й тим разом наш Український Народний Союз, що інвестував у цю американську Сему Военну Позичку 500,000 долярів, а крім того ще $20,000 в канадійську. Кому як кому, а нам щадити треба, бо це одинокий спосіб поліпшення нашого матеріяльного биту. Тому радо закуповуймо нові державні бонди, бо це є — в нашому власному інтересі.

Які сили заважують в совєтській політиці?

Бувший кореспондент ґазети Ню Йорк Гералд Трибюн у Москві, а тепер кореспондент тієж ґазети на конференції у Сан Франсиско, Джозеф Барнес, призадумується над тактикою совєтської делеґації на міжнародній конференції. І намагається освідомити американську публику із труднощами, на які натрапляє конференція, коли приходиться їй співпрацювати з совєтськими делеґатами. Він висловлює погляд, що для публики треба уложити просто свого роду „провідник", який вказуватиме, як треба розуміти поведінку совєтських делеґатів.

Барнес твердить далі, що Совєти мають свої труднощі, а їх зясовує він так:

Мабуть головною помилкою в змаганню зрозуміти Росію є американський простодушний погляд, що чоловік, по імені Сталін, робить все те, що ми уявляємо собі совєтським дзеркалом. А це неправда.

Навіть в авторитативній державі, а радше якраз в такій державі, змагаються за владу одиниці, які мають спеціяльний вплив в армії, в партії або в деяких околицях. А все те творить політику. Все те також обмежує свободу Молотова й інших членів делеґації у переговорах, подібно, як напр. сенат, американський робітничий рух та американська фльота звязують руки секретареви Стетиніюсови в делеґації Злучених Держав.

У нутрі Росії є пять могутніх груп з політичними традиціями, що то їх вплив можна відчути у віддалі половини світу від Москви.

Одна, це Червона Армія, яка — як зрештою всі армії — вище цінить забезпеку за гарматами і границями ніж забезпеку на папері.

Друга сила це російські пограничні републики, як от Україна й Білорусь, котрі тепер підносять масовий досвід в політичнім та господарськім федералізмі після цього, як вони потерпіли фантастичні втрати в людях і природних матеріялах.

Третя сила це ось - ті історично-думаючі росіяни, які твердять, що поляки це свого роду „ірляндці". Вони є спорідненою, а всетаки окремою нацією, які глибоко відчувають минулі кривди і розуміють значіння так званої „політики дошкулювання".

Четверте — це совєтська поліційна система. Може це й неминучий вислід повної ґенерації революції й проти-революції, яка клекотить у **державі, що досі навіть не знала, що можна дати комусь громадянські вольности.**

Вкінці найбільш досвідчені обсерватори, які перебувають в Сан Франсиско, підозрівають, що навіть у самій комуністичній партії існує ґрупа провідників, які чито з переконання, чито з роспуки, є цього погляду, що заграничний світ відноситься ворожо до Совєтів і тому вони волять іти своїм шляхом та залишити західній світ його долі та його затіям.

Отже таких головних сил є пять. Але є ще цілі тузини інших. Ми далеко ліпше моглиб зрозуміти комісаря Молотова і моглиб вести з ним переговори з далеко більшим успіхом, колиб ми знали більше про це, чому то ні він самий, ні маршал Сталін, не є такими всемогутніми, як ми привикли собі їх представляти.

Росіянам бракує теж відповідних людей. Вони приїхали до Сан Франиска з таким самим малим досвідом і недостаточним вирядом як американці. В совєтській делеґації є лише три провідні особи, які працювали досить довго в західнім світі, щоб знати, як давати собі раду на міжнародній конференції. Майський, Богомолов, Літвінов і Трояновський залишилися вдома.

Щобільше, російській делеґації недостає фаховців у кожній ділянці. На такій конференції, як теперішня, загалом нема спочинку; а коли кожен чоловік мусить працювати за трьох, то можна собі представити замішання, серед якого конференція недописує.

Одна зі щасливих признак цеї конференції це незрозумілий поспіх, з яким Молотов опанував містерії пресової конференції. Ані одна з діяльностей усіх оцих мужів у прилюдних зносинах не причинилася до виясненя положення свого краю так, щоб його могли зрозуміти представники інших країв. А все те сталося не зо злої волі, як радше ізза недостачі досвідчених знавців.

Потім Барнес згадує ще, як росіяни прислухуються пильно до всього, що діється довкола них; як вони роблять наглі переміни в гаслах; як вони не можуть зрозуміти американців і як вони стараються бути приязні до Злучених Держав.

Висновок Барнеса такий:

„Як ми й росіяни перестанемо на себе стріляти із засідки і збережемо нашу силу й престіж та зручність у чесних, але твердих переговорах в есенціональних справах, то ми зможемо дальше розвязувати разом проблеми світового миру".

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАННЯ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ

Олена Кисілевська

СВЯТО МАТЕРИ

Свято матери? Як то, пощо, чому? — питають не одні з нас.

І не дивниця!

Миж так привикли брати від матери все, не даючи взаміну нічого, що й зрозуміти „День Матери" не в силі. Вона за те все, що робить для нас, ніколи нічого не жадає. Від першого дня коли починається життя наше, беремо її здоровля, силу, молодість, красу...

„Мамо, дай їсти!" — кличе дитя, іноді коли ще й говорити не вміє, а лише плачем виявляє свої бажання, — і мати, забуваючи за свій голод і спрагу, все віддає дитині.

„Мамо, дай одягнутися!" — і вона скидає з себе останню свитину, щоб лиш було в що облекти своє дитя.

„Мамо, дай змогу вчитися, я світла, знання хочу!" — і мама відмовляє собі в усім, зрікається зі всіх прав до власного життя, працює понад силу, щоб лиш своїй дитині забезпечити ліпше майбутнє.

А коли дитина вже стане на власні ноги, як часто тоді кидається на адресу матери жорстоке слово: „Це не для тебе, мамо! Ти цього не розумієш!" Як легко кидається свої рідні пороги, а з ними й ту, що з такою найвищою посвятою виправляла нас у широкий світ.

І лиш, коли дочка похилиться над колискою свого власного дитяти, згадає долю матери своєї й спитає трівожно своє ангелятко: „А щож би я робила, колиб колись ти мене теж забуло?"

І лиш коли син зазнає кривди від облудного друга, хитрої любки, — тоді й він згадає свою матір, згадає це найвірніше, найтепліше матірне серце.

І лиш тоді почуємо, чим була для нас матір, коли станемо на порозі дому, з котрого в труні винесено тлінні останки матери. Хоч би лишився батько і вся родина, хоч би хата рідна була палатою, ви неодмінно почуєте одно: пуста вона, улетів дух, що оживляв у ній все... Порожня — бо нема в ній мами...

Але в додаток до всіх посвят і важких обовязків матери нинішня доба вимагає від української матери ще одної найбільшої посвяти: виречення свойого дитяти на річ вищої від неї Матери — на річ України..

До матери, до жінки кличе сьогодня батьківщина: „Влий в душу дитини своєї стільки гарячої любови до України, щоби жар її стопив її кайдани!..."

Колишучи на колінах своє наймиліще дитя, вчи його, що ніколи не буде самітним сиротою той, хто є добрим сином чи дочкою для свого народу.

Виправляючи в світ кохане дитя своє, скажи йому, українська мати: „Всі болі, завдані мені, прощу — тільки зради батьківщині нашій мені не вільно простити..."

Отже зрозумійте:

Малу хвилину розради хочемо в той день дати нашій многостраждальній українській матері. І силу хочемо влити в душу її до того, щоб взнеслася вона на найвищий щабель, доступний жінці-матері; щоб передала вона своє велике геройчне серце своїй дитині і щоб навчила її найвищої посвяти: — над життя любити страждаючу в неволі нашу велику Матір-Україну і не вагатися перед найбільшою жертвою, якої вимагалоб її визволення.

ПОЛІТИЧНІ ЗМІНИ В ФРАНЦІЇ

З Франції приходить щораз більше вісток, які вказують на глибокі переміни в французькій політиці. Хоча в широкому світі на французькі події не звертають уже стільки уваги, як це роблено до війни, коли Франція була одною з перших і дійсних потуг світа, ці переміни заслугують на широкий інтерес як покажчики подібних процесів по інших краях Европи в повоєннім періоді.

У тому згляді вижидають з певним напруженням проголошення остаточного висліду громадських виборів по французьких містах. Хоча остаточного обчислення ще нема, вже нині можна ствердити поважний зворот народніх настроїв на ліво. Цей зворот тим замітніший, що в цих виборах уперше взяли участь французькі жінки, а ті жінки були давніше відомі з такого консерватизму, що радикальні партії Франції, противилися наданню виборчих прав жінкам зо страху, що жінки своїм консервативним впливом здержуть поступ Франції. Можна вже нині сказати, що як ця тенденція на ліво перетриває далі, то ґенерал Де Ґол стане зазнадто консервативним, аби вдоволяти французьких виборців.

Політичне положення в Франції зміняється останніми часами внаслідок здачі Німеччини й звільнення з німецької неволі низки французьких політиків. Вертаються Блюм, старий провідник французьких соціялістів, і Жуо, бувший голова французьких робітничих юній, котрі певно ще мають поважний політичний вплив. Бувші премієри Деляді є й Рейно може вже не відзискають повности своїх політичних впливів, але Еріо ще певно добуде принаймні почесний провід своєї радикальної партії. Всі ті провідники певно навчилися неодного від поразки Франції й можливо зхочуть використати ці лекції для справлення французької політики в майбутньому.

Замітною є доля маршала Петена, котрого, як каже відомий Пертинакс, намовили консервативні круги вернутися в Францію в передодні міських виборів, аби цим поворотом скріпити консервативні течії. Петен певно ждав, що зо скріпленням цих течій йому буде лекше виправдатися перед судом за свою вішівську політику. Сталося зовсім інакше, як ці течії розчисляли. Замісць настроїти виборців консервативно, поворот Петена настроїв їх ще більше ліво, і тепер ґенерал Де Ґол буде примушений поступити з Петеном багато гостріше, ніж він відай первісно хотів.

Словом, тенденції Франції на ліво не підлягають сумнівови. Кажуть деякі знавці европейських відносин, що, коли цей нахил наліво в Франції закріпиться, Франція стане наново провідницею західно-европейських держав.

С. Мусійчук.

ПРИСЛАВ З ВІЙНИ КВІТОЧОК

—o—

Задзвонив дзвіночок
У хату вдови..
Дзелень... дзелень...
Син неньці квіточок
Прислав з війни,
У мамин день.

Поглянула ненька
На квіточки,
І любо їй.
Немов син живенький,
Із чужини,
Прилинув, при ній.

Ця квітка синенька,
Це оченька
Веселі,
А та червоненька,
Це личенька
Румяні.

А тут ще й біла,
Рожева
Квітка цвіте.
О, синку, мій милий,
Коли-же я
Діждусь тебе?

Задзвонить дзвіночок
У день весни:
Дзелень... дзелень...
Мамо, ось синочок
Вертає з війни
У самий твій день.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ СІМ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

6) (Всі права застережені)

— Певно, практичніше, чим в наших краях. Тут все на „бизнесі" побудовано. Скрізь торгують і мужчини і жінки.

Кількох іміґрантів покупувало Євангелія. Жінки залишили українців у спокою, заатакували натомісць гурт поляків. На міґах і пальцях пояснювали, чого хочуть, скільки та чи інша книжка коштує. До розмови українця з жінками прислухувався якийсь добре убраний панок. Коли ті відійшли, підійшов він:

— З яких країв приїхали? — запитав невиразно. — З Німеччини, Швайцарії?

— Но, сер, — охочо відозвався молодик. — З України.

— Україна? — здивувався панок. — Вперше чую про такий край. Ви українець?

— Так, добродію. Всі ці люди, — показав на гурт коло себе, — це українці.

— Але в якій частині світу ця ваша Україна? В Азії, в Африці?

Мусів молодик пояснити ґеоґрафічне положення України. Вислухавши, панок весело закивав головою:

— О,... Єс, єс, єс! Знаю тепер... Це Малоросія! Знаю, знаю...

Довелося і це англійцеві пояснювати:

— Ні, Україна, не Малоросія, — заперечив. — Ми зовемо свій край Україною вже віки. Тільки москвини, чи там росіяни, та поляки, змінили наше імя в Малоросію і Малопольську. Сталося так тому, що ми програли війну за свою національну незалежність.

Вивязалася довга розмова. Підійшло ще кількох канадійців, задавали питання й від себе. Співрозмовники добре себе розуміли. Але анґльомовні канадійці не розуміли, чому люди їдуть з російськими, польськими, румунськими, чеськими і міжнародними паспортами, а всі вважають себе українцями. Довелося молодикови пояснювати про поділ України між тих чотирьох держав, про неоднакове розуміння вислову національність у Европі і у анльомовному світі. Зійшла розмова на Версайську угоду. На закінчення, панок сказав:

— Я добре вас зрозумів. Ваш народ програв війну тому, що ваші державні мужі покладали на світ завеликі надії. Не розуміли простої річи, що пануючий нарід не дасть нізащо волі народові підвладному з одного почуття справедливости, без зажертої боротьби.

— Зрозуміли, та запізно — зітхнув іміґрант. — Через те несвоєчасне зрозуміння караємося ми. Мусимо розїздитися світами у пошуках волі і долі...

— Ще своє відобєте! — панок потішив. — Раз таки, як ви молодики, так розбираються у міжнародніх справах, то ваша Україна не пропаде, повірте мені. Ви й тут багато для свого народу доброго вдієте, бачу по вас...

Що вони з тобою говорили? — допитувалися іміґранти по відході англійців.

— До роботи наймали!

— До роботи? — заметушилися всі. — Скільки робітників він потребує? Чи по багато платить? — засипали питаннями. — Це видко багатий панисько, бачили, який вбраний?

— Не будьте дітьми, — молодик говорив сміючися, — я пожартував. Це ніякий пан у нашому розумінні, а певно робітник з міста. У вільний час всі тут вбираються по панськи, чуються панами, вільними людьми. Нас тут до роботи ніхто не візьме. Кожному призначено, де має їхати...

— Добре тобі! — говорили заздрісно іміґранти. — Знаєш по їхньому говорити, скрізь даш собі раду. А ми — ні бе, ні ме...

— Не так то знаю говорити й я, от, пяте через десяте. Ви їдете до своєї рідні, чи односельчан. Пропасти не пропадете, але певно, з початків тяжко буде привикати. Мені буде тяжке життя. Ні рідні, ні знайомих не маю! Та, — додав бадьоро — даватиму сам собі раду...

На пероні загуркотіло. У вікнах замигали освітлені вагони. Провожатий транспорту на кількох калічених мовах викрикнув займати вагони. Іміґранти, штовхаючися й пересварюючись, пошилися на перон. Кожня народність старалася заняти окремий куток. Закинені у далеку чужину всі почувалися рідними й близькими одне одному хоч пару тижнів тому й не знали може про взаїмне існування.

Українці заняли одну частину вагону; другу заняли душ з десяток обох полів з Радянщини, далі у куті кількох жінок з Литви, Латвії й Естонії. Надійшов паротяг і покотилися вагони через ліса й гори у далеку Західню Канаду.

Ділялося це ранньої весни першого року застрашаючого поширення безробіття на американському континенті...

II.

Поїзд на малих стаціях не ставав. Іміґранти куняли, поспиравшися на спинки сіджень. Дехто зладив з крісел імпровізоване ліжко й вигідно на ньому розлігся. Жінки й дівчата збилися в купу й правили свої жіночі справи. Перебалакували впівголосу мужчини... Іміґрант, писарчук з вигляду, ледви встигши вилізти з пароплаву, вже клопотався женячкою з канадійською дівчиною:

— Я, — говорив чванькувато — думаю таки зараз оженитися!... Найду таку, щоб була красуня, порядна, ну, тай грошей щоб хоч тисяч десяток мала!

— Ого! Небагато хочеш! — насміхалися сусіди.

— А щож ви думали? — надто поважно розводився писарчук. — Я „школи" скінчив! Та й на вигляд, бачите, не перший ліпший з краю... До мене дівчата все липли.

(Дальше буде).

Іванка П.

ДЕНЬ МАТЕРИ

Майже дві тисячі літ узяло людям на те, щоб присвятити один день в році — матері. Цей день. День Матери, ми якраз святкуємо.

Це є день, в якому кожна дочка, кожний син, мають нагоду та честь зложити поклін своїй милій матері, хоч раз у рік виразити своїй родительниці ту шану і любов, які належаться її кожного дня нашого життя. Благословенна най буде та людина, що дала почин до святковання Дня Матери, який тепер святкується по цілому світу.

Кожний культурний, християнський нарід святкує цей день. Так само і ми, українці, що живемо на свободі, віддаємо поклін своїй рідній українській матері. Українська нація завдячує цій матері все, бо вона зберігла для України рідну мову, культуру, звичаї, релігію, історію, національну душу — одним словом, усе, що становить Україну.

Українська матір виплекала нам національного пророка, Тараса Шевченка. Вона дала нам інших будителів і учителів народу, безліч працівників на народній ниві, борців за волю і незалежність України, які не дали їй загинути, як цього бажали різні вороги. Українська матір — це та тиха, неоспівана героїня, достойна, хоч вічно терпляча, але з невмирущою вірою у краще майбутнє котра зберігає долю України, продовжує нитку життя свого народу. Це та матір, котра є першою, що будить в нас уже при своїх грудях любов до України, вчить нас іще в колисці рідної мови, чудової української пісні, вщеплює засади християнської віри та характеру.

Свого часу поспитали одного славного ... думку, найлюбійше, найсильніше та найбільше вимовне слово. Він без вагання відповів Мама.

І дійсно так воно є! Слово „МАМА" є найлюбійше, та найбільше вимовне слово в мові кожного народу, будь це нарід білий, чорний, жовтий чи червоний. Є те слово спільне для многих народів, бо вийшло з одного й того самого коріння. Є це без сумніву перше слово, що випливає з уст немовляти, а в жадній іншій мові не є воно таке ніжне і солодке, як в українській. Ми свою матір вміємо кликати не тільки „Мамою" чи „Матірю", але й „Мамусею", „Матусенькою, „Мамцею" і „Мамунцею".

І так, в цей символічний День Матери, кожна й кожний з нас відчуває силу й чар цього солодкого слова. В цей день, коли ми причіплюємо на свої груди червону або білу рожу, ми німо, серцем відчуваємо, що в нашому житті є тільки одна етина у світі матір, і поки вона жие, виражуємо ніжним словом чи подарунком свою вдячність, що нас у людях виве[ла]. В той день нагадуємо собі її недоспані ночі над нашою колискою, коли з вдячністю цілуємо її спрацьовані, тверді, мозолями вкриті руки. В цей день почуваємо у своїм сумлінню жаль і сором за ті прогріхи, які маємо може супроти її. Не один невдячний син, чи дочка, пригадують собі в цей день, що мають матір — забуту на старість, котра може й терпить біду, зносить кпини людей і ронить сльози на думку, що прийдеться й померти так опущеною дітьми. А скільки в нас таких мам є! То звичайно аж треба смерти мами, щоб потрясти сумління невдячної дитини, відповідно оцінити її.

А коли втратиться свою дорогу матір, тоді син чи дочка пригадують собі, що він чи вона мали матір. Як гірко тоді стане на душі! З болем у серці пригадає собі одно чи друге всі свої прогріхи супроти покійної мами, які нераз смутком і печалем пригнічували її душу, огірчували життя, викликували терпкі сльози в очах.

І що не дала́б людина, щоб мати свою покійну матір хоч на годинку в живих, щоб мати нагоду в цій годинці направити свої провини, виразити свою занедбану любов і шану. Але то вже запізно! Свою любов і шану годилося виражати за життя. Тому то щасливі ті, що виконували свої обовязки супроти матері, і хоч сумні їхні серця нині, і не один син чи дочка може нишком і сльозу пустить, але зате та біла рожа, яка є в них на грудях у память покійної матери, має для них особливше значіння. Їхні серця спокійні, хоч сумні, бо свідомі того, що за життя своєї мамусі були для неї потіхою.

Святкуючи цей День Матери не сміємо не згадати цієї трагедії, яку пережила і далі переживає українська матір на рідній Україні. Ніколи перед тим не переносила Українська Матір стільки страждань, що тепер. Її чоловіки, сини і батьки гинуть від ворожих куль і гранатів. Бомби й гранати рознесли її хату, все добро в руїні, земля випалена, зрита, кровлю зрошена.

Це все жахливе. Серце болить читаючи про ту трагедію. І якщо Україна переживе щасливо те нещастя, то це буде тільки завдяки Українській Матері. Вона не дасть їй пропасти, як не дала в часах інших страшних руїн України. Збереже вона кругом домашнього огнища своїх дітей, влиє в їхні душі ще більшу любов до України, виплекає нових борців за волю, а в свій час вони виконають заповіт нашого Тараса і знову воскресне вільна, самостійна Україна. В цей День Матери ми Бога молимо, щоб держав нещасну Українську Матір в своїй ласкавій опіці, облекшив її печаль та дозволив відновити зруйноване домашнє огнище, від якого залежить життя грядущих поколінь України.

Не забудьмо, вкінці, згадати в тім дні й українську матір в Америці й Канаді, яка привезла нас з України, або дала нам життя таки в цім, чужім для неї краю.

Нам, молодим людям, може часом і не відомо, ізза яких причин доля загнала нашу маму й батька до Канади й Америки. Чуже поневолення, бажання свобідного життя та нагоди, біда й злидні, і десятки подібних причин пригнали їх сюди.

Гірке було те життя нашої мами в Канаді чи Америці на фармах, чи в місті, в отих піонірських часах. Без мови в чужім краю, без приятелів, згублена в неприязнім і часто ворожім оточенні, іноді зносячи посмішки й кпини чужинців, які насміхалися з „форінерки", з її ноші, тощо.

Цілі томи требаб написати, щоб зобразити життя нашої матері в тих піонірських часах. Чи ми з фармів, чи з міста, кожен із нас є свідком великого вкладу нашої матері в розбудові нашого тут життя. На щоб ми не глянули — бачимо руку нашої матері.

Коли ідете по українських фармах у Західній Канаді, то бачите прекрасні будинки й золоті поля пшениці, то памятаймо, що кількадесять літ там була пуща, дикі ліси, які наша матір помагала батькові викорчувати. Скільки поту, мозолистої праці, болю, сліз, як рівнож й витривалости й віри, представляє нинішній образ пересічної української фарми на заході!

І не тільки дбала наша матір, щоб розбудувати нове господарство. Вона рівнож дбала виховати своїх дітей на найкращих горожан. Тисячі нашіх дівчат і хлопців, що покінчили вищі школи й сьогодні займають становища у всіх ділянках життя нашого краю, завдячують те все у великій мірі самопосвяті своєї мами. Тій милій матері, що нині, сивенька і згорблена, життям зломана, — вона іще піклується нами, радіючи тихцем, що вивела нас в люди.

І в містах наші мами мусіли переходити гірке життя. Якщо нині український родини мають гарні доми, авта, радіо і всі вигоди, а дітей з вищою освітою. то памятаймо, що щоб те осягнути, наша матір мусіла працювати в ресторантах, фабриках, мити підлоги по чужих домах, щоб помочи батькови те все здобути.

Погляньмо на кожну Українську Церкву — це здебільша заслуга української матері. Мати-жінка з природи релігійна й церкву любить, без церкви жити не може. І тому вона поза своїми обовязками, находила час, щоб збирати гроші на будову церкви, на її окрасу й одержання. Кожний наш священик знає, скільки заслуг і праці жінка-матір вкладає в церкву й в релігійне життя громади.

Це саме можна сказати про кожну нашу інституцію, освітнє товариство, бурси, школи, шпиталі, сиротинці, одним словом про всі ті наші культурні й економічні здобутки, якими тут славимося.

Українська мамо в Канаді й в Америці! Тобі належиться честь і слава за той великий вклад в цю чудову будівлю Заокеанської України! Тобі наша мамо, честь і слава, що виховала своїх дочок і синів на прекрасних канадійських і американських горожан, які приносять честь для цілої України.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

З НАГОДИ ДНЯ МАТЕРИ.

Як щороку так і цего року друга неділя в місяці травні призначена в честь Матері. Як святкують цей день в краях навіщених цею страшною війною ми не знаємо, але знаємо одно, що цього року це день повний невисказаного смутку і туги для міліонів як матерей так і дітей. Не одна мати не почує желань з уст її дітей, які ще минулого року словами чи то письмом слали тій матері найщиріші бажання всього добра. А що воно так є, про це свідчать тисячі як не міліони свіжих могил розкинених по всіх краях Европи як рівнож і по многих островах великого Пацифіку. І знов як і минулих кілька років в цей День Матери не одно материнське серце стиснеться від болю і туги за тими, яких ці матері виховали і на яких покладали великі надії на поміч і потіху в їх старости.

Лише незначна частина матерей буде обходити цей день по давньому. Вони знова діждуться бажань і дарунків від дітей, а ще інші зійдуться на якісь концерти чи то принятя з цеї нагоди.

Щоб цей день не проминув, як минули попередні Дні Матери, вартоб дещо над цим днем нам призадуматись. Як відомо нам початок до святкування „Дня Матери" дала почин пані Анна Джервіс родом з Філядельфії. Зробила вона це з великої любови до своєї мами. Значить свято це зродилось наслідком найніжніших почувань дитини до матери без всяких посторонних і зовнішніх впливів цеї останньої. І як таке повинно це свято було остатись. Та незнати чому, як звичайно між людьми буває, викривлено його чи може буде ясніше як скажу тут спрямовано його на зовсім інший шлях. І так прим. як свято це встановлено дитиною в честь матери так воно і повинно бути святковане в будуччині. Коли пишу, що його спрямовано на інший шлях, маю на думці, що День Матери святкують не лиш мами, але і самі його влаштовують. Мені доводилось кілька разів бути на гостині в честь матерей і, на диво, самі матері ту гостину приготовляли, самі услугували і самі гостились. А вже що найбільше вражає, як самим матерям приходиться на таких святах говорити промови. А що властиво говорити? Треба славити ту матір устами дитини. І що виходить, що матері славлять самі себе.

Якраз тут місце спитати: а де наша молодь? Таж це її повинність і обовязок такі свята уладжувати. Існують у нас молодечі клюби, хори і тут вже нема виправдання, що молодь не розуміє, чому це свято святкується, як от наприклад Свято Злуки, чи Свято Листопада.

Цих кілька думок хотіла я порушити в тій цілі, щоб цей гарний звичай пошанування матери, який започатковано на американській землі, принявся в серцях нашої молоді; щоб наша молодь це гарне свято полюбила і почувалась до обовязку брати в нім участь. На конець, Дорогі Матері, будьмо і дальше терпеливі, а може вже на наступний рік той День Матери буде веселіший для нас.

Марія Демидчук.

ЛЕПТА УДОВИ И ТЕПЕРІШНЯ ДІЙСНІСТЬ.

Здається, що це було в 1925 році, а певно було це вчасі Різдва. І в Філядельфії. Горстка наших видніших громадян вибралася напів жартом по коляді на „Рідну Школу". Було всіляко: Одні жертвували, другі відмовлялися. Приїздимо до одної вдовиці на Джермантавн. Вона з малою дитиною на руках вислухала нашого співу, а потім буквально із сльозами каже: „Мої дорогі, не гнівайтеся. В мене тепер нема в хаті ні одного доляра, але я донесу!". Ми перепросили вдову за прикрість, і пожалували, що стурбували нещасну. Один із нас від себе заложив доляра, кажучи вдові, щоб вона не журилася більше жертвою.

Але за тиждень удова прислала касієрови два доляри: Один, щоб віддати тому, що за неї заложив, а другий на нову жертву.

Коли я це передумав, то прийшов до переконання, що саме такі люди, як отся удова є цею силою, що борушать світ. Бо колиб у них не було отої простої віри й щирости, не булоб з кого брати приклад.

Тепер перейдімо на сьогоднішню дійсність. Тисячі нужденних гине в Европі. Український нарід так як би засудженій на смерть. Треба рятувати хоч таких, що їх ще можна врятувати. На допомогу дають або незасібні, або бідні, а лише дехто з багатших. Чи не час пригадати на оцей приклад бідної вдови, що навіть лепти не мала, а всетаки звідкись роздобула два доляри і як та євангельська вдовиця віддала останній гріш, на який могла спромогтися.

Не жадає ніхто лепти від нікого, але те, що кому збуває, повинен дати кожен. Український Допомоговий Комітет пише досить пригадок про потребу допомоги.

С. Д.

КУПУЙТЕ БОНДИ, ЩОБ ПРИСПІШИТИ КІНЕЦЬ ЯПОНСЬКОМУ ВАРВАРСТВУ. Перед нами австралійський летун з закритими очима, що клякнув на землю. Японський офіцир підніс свій самурайський меч, щоб розмахнутись і відтяти летунови голову. Японські вояки приглядаються тому здалека.

З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Як, коли і де вперше зявилися словяни?

До цього часу більшість учених приймала, що праслов'яни жили десь між Карпатами й Дніпром, і мова їхня виділилася з праіндоевропейської мовної ґрупи приблизно біля Різдва Христового. Це праслов'янське племя жило в своїй колисці до VI віку по Христі, а потім раптом розширилося й розійшлося в різних напрямках: на південь, на захід і на північ, утворивши там уже відомі тепер словянські народи, — південні, західні й східні. Такої гадки держалися мовознавці: Меет, Нідерле й багато інших.

Після першої великої війни польські вчені Костржевскі, Козловскі і Чекановскі виставили нову теорію, кажучи, що праслов'яни вже в бронзовій добі жили в лужецько-шлеській області, де стикаються Польща, Чехія й Саксонія, і що це їм належить т. зв. лужицько-шлеська культура, з тілопальними гробами, і спеціяльною керамікою. Проти цієї теорії, одначе, рішуче виступили німецькі вчені Г. Зеґер, Ріхтгофен і інші, а з фільольоґів німецьких Макс Васмер. Ці вчені приписують лужицько-шлеську культуру виключно іллірам. Л. Нідерле не погоджується з цією теорією, але каже, що теорія, відповідно якій лужицько-шлеська культура була словянська, є остількиж правдоподібна, як і теорії, що приписують цю культуру іллірам або тракам, і він навіть не вагається, сказати, що перша теорія (польська) є правдоподібніша. Він додає, що нема підкладів, щоб згори виключати можливість збереження автохтонів під ґерманським пануванням. Словяни напевне мусіли бути десь на Віслі вже на початку християнської ери і навіть ще давніше, коли Таціт і Птоломей описують їх, як великі народи (під імям венетів), і коли ми для них не знаходимо приміщення в іншій області. Закиди фільольоґів зводяться до того, що в добу бронзову й початкову залізну загальний розвиток індоевропейських мов ще не дійшов до того ступеня, який відповідає теоретично установленій фільольоґами праслов'янській мові, і що лужичани бронзової доби не могли говорити праслов'янською мовою, яка могла зявитися тільки пізніш майже на ціле тисячеліття.

Одначе до розрішення проблеми й примирення суперечностей нас наближає зовсім нова лінґвістична теорія, т. зв. субстраттеорія, початок якої поклав уже Меет, а остаточно розвинув її Покорни. Ю. Покорни (берлінський професор) висловлює свою теорію так: При накладанню однієї мови на другу, з яких кожна не має писаної літератури, мова побідників панує в багатстві слів і ще більш у флексії й словотворі; навпаки, в тривкості звуків, а теж у мельодії слів і речень, як і у внутрішній формі мови може мати більше чи менше значення вплив мови завойованих, і теж і в числовій або духовній вищості. Завойовані народи це й є субстрат; вони здебільшого хлібороби, розкидані на великій площі землі й звязані з своєю садибою й полем сезоновими працями, тому не можуть дати належного відпору номадам, не звязаним із даним куском землі тяжкою працею, і завжди маючим можливість легко скупчитись у великі маси в кожний момент, дуже невигідний для хліборобів, напасти на них, спалити їхню садибу й хліб, і побити або пограбувати їх. Покорний показує, як кельтський та ґерманський діялекти утворилися з індоевропейського мовного пня, завдяки впливови відповідних субстратів.

Очевидно, що й праслов'янська мова мусіла утворитися з індоевропейської завдяки впливови якогось субстрату. Покорни вважає, що ролю словянського субстрату ґрали фінно-уральці, але цей висновок він робить тільки на основі знайомства з російською мовою, яка вже сама витворилася дуже пізно з праслов'янської і навіть мабуть із праукраїнської мови. Але в мові праслов'ян, як показали уже давно Міккола й Фасмер, впливу урало-фінського субстрату не було. В Україні субстратною верствою, яка впливала на зміну індоґермаської панівної мови в праслов'янську, могла бути тільки стара гіперборейська хліборобська верства, належна до передньоазійської раси, що сиділа на нашій території, починаючи з неолітичної доби (Трипільська культура). Але ця сама раса сиділа відтодіж і в Лужицько-шлеській області, і в області цілого басейну Дунаю й на Балканах, тобто якраз там, де тепер сидять українці та західні й південні словяни. Ми в праві думати, що під впливом цієї субстратної верстви й повстали ті зміни в індоевропейській мові, які закінчилися витворенням праслов'янської мови.

З другого боку, через те, що зміни в мові залежать від субстратного населення, а не від місцевости, то можна думати, праслов'янська мова могла повстати скрізь на тих територіях, де існувала наша хліборобська субстратна верства, верства, тобто й на Балканах, і в Україні, і в Лужиці, і в Шлеську, чи в Мораві, і в Семигороді. Очевидно, таких праслов'янських мов творилось багато і багато заникало, але дужчі етнічні утвори вдержували за собою свою нововитворену мову, як племінну. А при переходах деяких племен (як напр. Сербів або Хорватів), вони удержували свою мову, а попавши до таких самих етнічних утворів, зміцнялися й розвивали далі свою мову, але все в тім самім напрямку. Теоретична праслов'янська мова — це тільки абстракція від безконечної маси дрібних льокальних діялектів, з яких багато збереглося й до сьогоднішнього дня, але звичайно з відповідними змінами. Дуже можливо, що іллірська й трацька мова грали в цім процесі ролю якихось переходових ступенів від праіндоевропейської до праслов'янської, але про це не можна сказати нічого певного за браком вистарчального матеріялу.

У всякім разі на всіх словянських територіях, окрім білоруської та московської, від самого неоліту жили, в більшім чи меншів симбіозі, дві раси: хліборобська, субстратна, передньoазійська, і напівномандська, панівна, індоевропейська раса, і на цих територіях і були таким чином етнічні умовини, сприятливі для витворення праслов'янської мови в результаті довгого співжиття. Білоруська мова витворилася вже пізно, в другій половині I тисячеліття по Різдві Христа, як результат впливу білоруського субстрату (Кривічів) на праукраїнську мову. А великоруська (московська) мова виникла ще пізніше, як результат впливу урало-дінського субстрату на цілий ряд мов, і особливо на писану літературну, церковну та адміністративну українську мову м додатком живих мов польсько-вятицької й білорусько-кривичевської.

Вадим Щербаківський.

ЖАРТИ

Між артистами.

Звісний в Америці скрипак Міша Елман гостював раз у домі популярного диригента бостонських концертів Артура Фідлера. Елманови дуже смакував обід, зладжений кухарем Фідлера і він забажав особисто побачити кухаря, щоб йому подякувати. Фідлер на це згодився і запровадив Елмана до кухні.

Хочу вам сказати, — заговорив Елман до кухаря — що я з повною насолодою заїдав вами приладжені страви.

— О, пане Елман, я зробив це тому, щоб мати щастя насолоджуватися вашою грою на концерті сьогоднішнього вечора — відповідає кухар.

ТАРЗАН, ч. 1176. Здемаскування.

Коли Тарзан стрінув патрулю сторожі Торвальда, вони віддали йому наці стичний салют.

„Чому ви мене здоровите?" спитався. Провідник патрулі відповів. „Цеж ти, пане, нас навчив!"

„Не я", пан джунґлів сказав. „Бо це я справжній Тарзан, а тамтой другий це обманець. Хто він такий?"

Вибрана сторожа мала багато привілеїв від Торвальда. Вони не хотіли йому шкодити.

„Ми вам не скажемо", сказав провідник визиваючо.